ประโยค ป.ธ. ๔

แปล มคธเป็นไทย

สอบ วันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๘

๑. ตำ ฌตฺวา สกฺโก เทวราชา อาคนฺตฺวา สตฺถารำ อุปฏฺฐหนฺโต สตฺถุ สรีรวลญฺชภาชนำ อญฺญสฺส หตฺเถนาปิ ผุสิตุำ อทตฺวา สีเสเยว ฐเปตฺวา คนฺธภาชนำ วิย นีหรติ ฯ โส เอวำ อุปฏฺฐหิตฺวา สตฺถุ ผาสุกกาเล เทวโลกำ คโต ฯ ภิกฺขู อโห สตฺถริ สกฺกสฺส สิเนโห โส ทิพฺพสมฺปตฺตึ ปหาย อุปฏฺฐหีติ อาหำสุ ฯ สตฺถา สกฺโก ภิกฺขเว อริยานำ ทสฺสนำปิ เตหิ สทฺธึ เอกฏฺฐาเน นิสีทนาทิภาโวปิ เตสำ วตฺตปฺปฏิวตฺตำ กาตุำ ลภนภาโวปิ สาธูติ อาคนฺตฺวา มำ อุปฏฺฐหีติ ทสฺเสนฺโต ธมฺม-ปทสฺส สุขวคฺเค สกฺกเทวินฺทวตฺถุมฺหิ คาถา อภาสิ

พาลสงฺคตจารี หิ ทีฆมทฺธาน โสจติ
ทุกฺโข พาเลหิ สำวาโส อมิตฺเตเนว สพฺพทา
ธีโร จ สุขสำวาโส ญาตีนำว สมาคโม
ตสฺมา หิ
ธีรญฺจ ปญฺญญฺจ พหุสฺสุตำจ
โธรยฺหสีลพฺพตวนฺตมริยำ
ตนฺตาทิสำ สปฺปุริสำ สุเมธำ
ภเชถ นกฺขตฺตปถำว จนฺทิมาติ ฯ

(มงฺคลตฺถทีปนิยา ปฐโม ภาโค/ข้อ ๓๐ - ๓๑)

๒. โรหณชนปเท กิร มหาคาเม รชฺชํ กาเรนฺตสฺส กากวณฺณติสฺสวฺหยรญฺโญ ทุฏฺฐคามณิอภโย นาม ปุตฺโต อโหสิ ฯ โส ปิตุ อจฺจเยน ตตฺเถว รชฺชํ กาเรตฺวา ตโต อาคนฺตฺวา เอฬารํ นาม ทมิฬราชานํ ฆาเตตฺวา ลงฺกาทีเป อนุราธปุเร เอกราชา อโหสิ ฯ สตฺถุ ปรินิพฺพานวสฺสโต ติวสฺสสตสฺสุปริ ทฺวาสตฺตติเม วสฺเส ตสฺส ปุญฺญานุภาเวน อนุราธปุรสฺส สมนฺตา สุวณฺณพีชาทีนิ อุปฺปชฺชึสุ ฯ ตถา หิ ปุรโต ปุพฺพุตฺตรทิสาย ติโยชนมตฺถเก อาวรวิวฏิคาเม โสฬสกรีสปฺปมาเณ ภูมิตเล อเนกานิ วิทตฺถิมตฺตานิปิ องฺคุลิมตฺตานิปิ สุวณฺณพีชานิ อุฏฺฐหึสุ ฯ ตโต ปาจีนทิสาย สตฺตโยชนมตฺถเก คงฺคาย ปรตีเร ตมฺพปิฏฺฐินามเก ชนปเท ตมฺพโลหพีชํ อุฏฺฐหิ ฯ ตโต ปุพฺพทกฺขิณาย จตุโยชนมตฺถเก ปน วาปีคาเม มณโย อุฏฺฐหึสุ ฯ ตโต ทกฺขิณทิสาย อฏฺฐโยชนมตฺถเก อมฺพฏฺฐโกลชนปเท เอกสฺมึ เลเณ รชตํ อุปฺปชฺชิ ฯ ตโต ปจฺฉิมทิสาย ปญฺจโยชนมตฺถเก อุรุเวลปฏฺฏเน ปวาเฬหิ สทฺธึ สฏฺฐิสกฏปูรา สณฺหานปฺปมาณโต มหาอามลกปฺปมาณา มุตฺตา ถลํ อารุหึสุ ฯ ตโต อุตฺตรทิสาย สตฺตโยชนมตฺถเก เปฬิวาปิกคามสฺส วาปีปวิฏฺฐกนฺทราย วาลิกาปิฏเฐ อุมฺมารปุปฺผสมานวณฺณา ทีฆโต วิทตฺถิจตุรงฺคุลา อาวฏฺฏโต นิสทโปตกปฺปมาณา อุตฺตมา จตฺตาโร มณโย อุฏฺฐหึสุ ฯ มนุสฺสา ตานิ สุวณฺณพีชาทีนิ ทิสฺวา รญฺโญ อาโรเจสุ ฯ ราชา ตานิ สพฺพานิ อาหราเปสีติ ฯ **(มงฺคลตฺถทีปนิยา ปฐโม ภาโค/ข้อ ๙๙)**

ให้เวลา ๔ ชั่วนาฬิกา กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๔
แปล มคธเป็นไทย

๑. ท้าวสักกเทวราช ทรงทราบเรื่องนั้นเข้า จึงเสด็จมา ทรงอุปัฏฐากพระบรมศาสดาอยู่ มิยอมให้ผู้อื่นแม้เอามือแตะต้องภาชนะสำหรับรองพระบังคนหนักของพระบรมศาสดา ทูนไว้บนพระเศียรเท่านั้น ทรงนำออกไป เหมือนคนนำภาชนะของหอมไปฉะนั้น ฯ ท้าวเธอ ครั้นทรงอุปัฏฐากอย่างนี้แล้ว ในเวลาที่พระบรมศาสดา ทรงพระสำราญ จึงได้เสด็จไปสู่เทวโลก ฯ พวกภิกษุพากันพูดว่า ความรักในพระบรมศาสดา ของท้าวสักกะ น่าอัศจรรย์จริง พระองค์ถึงกับละทิพยสมบัติอุปัฏฐากแล้ว ฯ พระบรมศาสดาเมื่อทรงแสดงว่า ภิกษุทั้งหลาย ท้าวสักกะ ทรงพิจารณาเห็นว่า การเห็นพระอริยเจ้าทั้งหลายก็ดี ภาวะคือกิริยามีการนั่งเป็นต้นในที่แห่งเดียวกันกับพระอริยเจ้าเหล่านั้นก็ดี ภาวะคือการได้ทำวัตรและวัตรปฏิบัติ แก่พระอริยเจ้าเหล่านั้นก็ดี ก็ยังประโยชน์ให้สำเร็จได้ ดังนี้แล้ว จึงเสด็จมาอุปัฏฐากเรา จึงได้ตรัสพระคาถา ทั้งหลายไว้ใน สักกเทวินวัตถุในสุขวรรค แห่งพระธรรมบทว่า

จริงอยู่ บุคคลผู้มีปกติเที่ยวคบคนพาล ย่อมเศร้าโศก
ตลอดกาลนาน เพราะว่า การอยู่ร่วมกับพวกคนพาล
เป็นเหตุนำทุกข์มาให้ ในการทุกเมื่อ เหมือนการอยู่ร่วม
กับศัตรู ฉะนั้น ส่วนนักปราชญ์ มีการอยู่ร่วมเป็นสุข
เหมือนสมาคมแห่งหมู่ญาติ ฉะนั้น เพราะฉะนั้นแล
นรชนพึงคบนักปราชญ์ มีปัญญา เป็นพหุสูต เอาการงาน
มีศีล มีวัตร ห่างไกลจากกิเลส ผู้เช่นนั้น เป็นสัตบุรุษ
มีปัญญาดีนั้น เปรียบดังดวงจันทร์ คบอากาศอันเป็น
ทางโคจรของดวงดาว ฉะนั้น ฯ

๒. ดังได้สดับมา พระเจ้ากากวรรณติสสะ ผู้ครองราชย์ในมหาคาม ในโรหณชนบท ได้มีพระราชโอรสพระองค์หนึ่ง ทรงพระนามว่าทุฏฐคามณีอภัย ฯ หลังจากพระราชบิดาเสด็จสวรรคตแล้ว พระเจ้าทุฏฐคามณีอภัยนั้น ทรงครองราชย์ในมหาคามนั้นแล เสด็จมาจากมหาคามนั้น ปลงพระชนม์เจ้าทมิฬนามว่าเอฬาระแล้ว ได้เป็นเอกราชในอนุราธบุรี ในลังกาทวีป ฯ ในปีพุทธศักราช ๓๗๒ รัตนทั้งหลายมีแร่ทองคำเป็นต้นเกิดขึ้นรอบอนุราธบุรี ด้วยบุญญานุภาพของพระองค์ ฯ เป็นความจริงอย่างนั้น แร่ทองคำมากมาย ประมาณคืบหนึ่งบ้าง ประมาณนิ้วหนึ่งบ้าง ผุดขึ้นเหนือพื้นดิน ประมาณ ๑๖ กรีส (๑ ก.ม.) ในอารววิวฏิคาม ห่างจากเมืองไป ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ๓ โยชน์ ฯ ห่างจากเมืองนั้นไปทางทิศตะวันออก ๗ โยชน์ แร่ทองแดงผุดขึ้นในชนบท ชื่อว่าตัมพปิฏฐิ ณ ฝั่งตรงกันข้ามแม่น้ำ ฯ อนึ่ง ห่างจากเมืองนั้นไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ๔ โยชน์ แก้วมณีทั้งหลาย ผุดขึ้นที่บ้านวาปีคามฯ ห่างจากเมืองนั้นไปทางทิศใต้ ๘ โยชน์ แร่เงินเกิดขึ้นที่ถ้ำแห่งหนึ่ง ในอัมพัฏฐโกลชนบท ฯ ห่างจากเมืองนั้นไปทางทิศตะวันตก ๕ โยชน์ แก้วมุกดาทั้งหลาย ขนาดเท่าผลมะขามป้อมใหญ่ โดยสัณฐานประมาณ บรรทุกเกวียนได้ ๖๐ เล่ม ขึ้นบกพร้อมกับแก้วประพาฬทั้งหลาย ที่ท่าอุรุเวล ฯ ห่างจากเมืองนั้นไปทางทิศเหนือ ๗ โยชน์ แก้วมณี ๔ ดวง ชนิดเยี่ยม มีสีคล้ายดอกสามหาว ยาว ๑ คืบ ๔ นิ้ว กลมเท่าลูกหินบด ผุดขึ้นบนหลังหาดทรายของลำธารไหลไปสู่บึงแห่งเปฬิวา-ปิกคาม ฯ พวกชาวบ้าน พบแร่ทองคำเป็นต้นเหล่านั้นแล้ว จึงกราบทูลพระราชา ฯ พระราชา ทรงรับสั่งให้ขนแร่ทองคำ เป็นต้นเหล่านั้นมาแล้วแล ฯ

พระราชปริยัติบดี หาสธมฺโม วัดสามพระยา...แปล.
สนามหลวงแผนกบาลี...ตรวจแก้.